

*К.М. Жулінська,
науковий керівник – Н.Г. Євченко,
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”*

ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ РЕЙТИНГОВИХ ПОСЛУГ ДЛЯ БАНКІВ УКРАЇНИ

В умовах жорсткої міжбанківської конкуренції для прийняття економічно обґрунтованих рішень щодо співпраці контрагенти банку потребують об'єктивної інформації про положення даного банку на ринку. Загальноприйнятим у всьому світі інструментом для комплексної оцінки банківських установ є рейтинги, які систематично розраховуються та публікуються як самими банками, так і спеціалізованими агентствами.

Рейтинг є загальноприйнятим інструментом банківського аналізу, метою використання якого є відображення в об'єктивній та зрозумілій формі фінансового стану комерційних банків, їх загальної надійності та кредитоспроможності. Основним призначенням рейтингу є відображення положення учасника ринку серед йому подібних за допомогою сформованої методики оцінювання. Банку з метою отримання офіційної рейтингової оцінки варто звернутися до уповноважених рейтингових агентств, які визнані такими Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

У даній роботі було проведено дослідження діяльності рейтингових агентств (РА) у сфері надання послуг банкам в Україні, акцентована увага на проблемах їх функціонування, що впливають на визначення достовірної конкурентної позиції банку. В основу роботи покладено детальний аналіз уподобань банків I та II груп у сфері вибору РА для замовлення послуг рейтингування за період із 2004 по 2007 рр. Об'єктом дослідження обрано діяльність саме цих банків, адже лише вони (крім філій іноземних банків в Україні) мають реальний потенціал для виходу на міжнародну арену і фінансові можливості замовити послуги іноземних РА.

Тенденції розвитку рейтингових послуг для банків в Україні здебільшого зумовлені їх стратегічними і тактичними планами діяльності. Для виходу на зарубіжні ринки капіталу, як правило, потрібні рейтинги за міжнародною шкалою від визнаного в світі РА. Якщо ж банк планує залучати інвестиції на внутрішньому ринку, то більш корисним та інформативним (зважаючи на відсутність обмеження “рейтингу країни”) є внутрішній рейтинг за національною шкалою.

На сьогодні лідерами серед вітчизняних РА є “Рюрик” та “Кредит-рейтинг”, питома вага яких у сфері рейтингування банків I та II груп складає 59,26 та 40,74 % відповідно. Цікавими для аналізу є послуги РА “Експерт-рейтинг”, одним із найпопулярніших продуктів якого є рейтинг банків на основі публічної інформації (рі-рейтинг), що замовляється не самими банками, а їх потенційними інвесторами та контрагентами. Якість такого рейтингу залежить від інформації, яка розкривається об’єктами рейтингування.

Інтеграція банківської системи України в міжнародну економіку зумовлює зростання попиту на послуги іноземних РА. Міжнародними представниками у сфері рейтингування є такі агенції, як Moody’s Investor’s Service, Fitch Ratings і Standard&Poor’s. Результати проведеного дослідження свідчать про зростаючу популярність іноземних РА: кількість банків I та II груп, що скористалися послугами іноземних агентств у 2004 році, склала 14, у 2005 р. – 21, у 2006-2007 роках – 34 банки. Найактивнішою серед міжнародних компаній у сфері рейтингування банків є Moody’s, послугами якого користується 75 % банків I групи і 53,33 % банків II групи. Вітчизняні рейтингові агентства мають меншу популярність: у 2004 р. присвоєно рейтинг 7 банкам I та II груп, у 2005 р. – 8, у 2006-2007 рр. – 27 (за рахунок появи нового вітчизняного агентства). Серед вітчизняних компаній найпопулярнішою на сьогодні є РА “Рюрик”, до якого звертається 58,33 % і 60,00 % банків I та II груп відповідно. Оглядовий аналіз рейтингування банків III і IV груп показує, що їх переконлива більшість користується послугами вітчизняних РА, що пов’язано з їх орієнтацією на внутрішній ринок. З’ясовано, що філії іноземних банків, які функціонують на українському ринку, замовляють рейтинг виключно в іноземних РА.

Отже, обираючи рейтингове агентство, важливо враховувати призначення рейтингу. Зростаючий попит банків на рейтингові послуги іноземних агенцій свідчить про тенденцію ділової інтеграції українського банківського сектора з міжнародним.

Жулінська, К.М. Дослідження ринку рейтингових послуг для банків України [Текст] / К.М. Жулінська ; наук. кер. Н.Г. Євченко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: погляд у майбутнє : збірник тез доповідей за матеріалами Десятої науково-практичної конференції студентів (26 квітня 2007 р.). – Суми : УАБС НБУ, 2007. – С. 57-59.